

(Рамкова програма допомоги ООН) та Цілей розвитку тисячоліття. Україна має статус країни з ринковою економікою, з 2008 р. є членом Світової Організації Торгівлі (СОТ) та спрямовує свої зусилля стати членом ЄС. Інтеграційні процеси, що відбуваються останнім часом в Європі, висувають підвищені вимоги для держав, які вступають у Європейське Економічне Співтовариство.

В умовах впливу глобалізації та посилення міжнародної конкуренції перед державами постає питання підвищення конкурентоспроможності національної економіки, що можливе лише за умови розвитку людського капіталу, адже з переходом суспільства до інформаційно-інноваційної моделі розвитку, зі зростанням масштабів науково-технічних перетворень роль людського капіталу значно посилюється. В «нових» умовах він стає головною продуктивною силою соціально-економічного розвитку. Тому набувають важливості питання ефективного відтворення людського капіталу в сучасних умовах. у відповідності до вимог інноваційного розвитку суспільства та сприяють зростанню продуктивності праці, що підвищує конкурентоспроможність національної економіки.

Використані джерела:

1. Колот А.М. Трансформація інституту зайнятості як складова глобальних змін у соціально-трудої сфері //Україна: аспекти праці, №8, 2009. - с.3-14.
2. Заяц А.І. Генезис розвитку державного регулювання соціально-трудої відносин в Україні //Вісник Хмельницького національного університету, Т.2, 2015 - с.220-223.
3. Гришинова Е.А., Азьмук, Н.А. Развитие человеческого капитала и трансформация форм занятости: взаимовлияние и взаимообусловленность. Демография та соціальна економіка, 1(21), 2014.- с.85-96.
4. Колот А.М. Соціально-трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2010. - с. 82-83.

Підпригора Л. А.,

НПУ імені М. П. Драгоманова,

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРПОРАЦІЙ

У сучасному демократичному суспільстві діяльність державних корпорацій підпорядковується інтересам держави як власника. Представляють інтереси держави державні інституції. Саме вони безпосередньо впливають на діяльність державних корпорацій як об'єктів державної власності. Але в демократичному суспільстві діяльність державних інституцій визначається не їх власними інтересами, а інтересами суспільства. Тому, якщо вважати державу суб'єктом державної власності, то виникає протиріччя між інтересами суб'єкта

державної власності та інтересами суспільства. Можна припустити, що інтереси державних інституцій та інтереси суспільства співпадають. Тоді діяльність державних корпорацій має реалізовувати інтереси суспільства. Однак практика свідчить про те, що менеджмент державних корпорацій, навіть у найдемократичніших суспільствах, завжди має інтереси, які не співпадають з інтересами окремих членів суспільства, і намагається використати можливість реалізації власного інтересу як законними, так і незаконними шляхами. Так, зокрема, одним із основних способів руйнування національного капіталу з України дослідники називають вилучення з інвестиційного обороту коштів керівниками державних корпорацій: «Щороку 23-24 млрд. дол. вилучається з господарського обороту за кордон або накопичується для особистих потреб корупціонерів, олігархів і менеджерів державних корпорацій» [2]. Це доводить: суб'єкт власності обов'язково повинен мати можливість реалізувати власний інтерес шляхом використання об'єкта власності, інакше він перестає бути суб'єктом цієї власності. Тобто суспільство (громадськість) повинно мати можливість контролювати діяльність державних корпорацій.

Чіткого розуміння громадського контролю немає. Як правило, об'єктом громадського контролю є діяльність держави у всіх її формах. Звідси, об'єктом громадського контролю може бути діяльність державних корпорацій. В Україні найчастіше об'єктами громадського контролю виступають тільки органи громадського самоврядування, що суттєво звужує сферу громадського контролю. Суб'єктами громадського контролю визначаються різними авторами:

- 1) у вузькому розумінні – громадяни та їх об'єднання, а також іноземці, які на законних підставах перебувають в країні – громадянське суспільство;
- 2) у широкому розумінні – громадянське суспільство, парламентський контроль та контроль політичних партій.

У зв'язку з цим, громадський контроль можна визначити як публічну перевірку громадянським суспільством діяльності держави на відповідність проголошеним нею цілям, коригування цієї діяльності і самих цілей, підпорядкування політики держави, діяльності її органів і посадових осіб інтересам суспільства, а також нагляд громадянського суспільства за діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування, спрямованою на захист і забезпечення прав і законних інтересів людини та фундаментальних свобод, і на повагу до них [1]. Відповідно, громадський контроль діяльності державних корпорацій – це публічна перевірка та нагляд громадянським суспільством за діяльністю державних корпорацій на відповідність поставленим для них цілям – реалізації інтересів громадянського суспільства.

Механізмами громадського контролю в Україні найчастіше є звернення, інформаційні запити, опитування, громадські слухання, моніторинг діяльності об'єктів контролю. Дослідження, проведене соціологічною службою Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, говорить про те, що громадський контроль є необхідним, але ефективним він є переважно тоді, коли його здійснюють фахівці [1]. Це свідчить про дуже низьку ефективність існуючих форм і засобів громадського контролю. Однією з головних причин такої ситуації називається слабкість українського громадянського суспільства і його неспроможність реально контролювати владу.

В Україні діяльність державних корпорацій сприймається як явище відчужене, відокремлене від суспільства в цілому і кожного його члена, зокрема. Ні громадськість, ні працівники цих же державних корпорацій не відчують себе реальними власниками: вони не поінформовані про фактичні обсяги державної власності, про програми її розвитку, про потенціал цієї форми власності у задоволенні потреб та інтересів суспільства, про її проблеми та результативність функціонування, про можливість контролювати та впливати на процес управління ними. Така неповнота та непрозорість інформації про діяльність державних корпорацій, неможливість реально впливати на їх розвиток та вільно використовувати для задоволення потреб і досягнення цілей суспільства, значною мірою, зумовлена інертністю українського громадянського суспільства та прагненням деяких впливових політичних та фінансових груп через тіньові схеми використовувати державні корпорації у приватних інтересах.

Очевидно, що для забезпечення природного призначення діяльності державних корпорацій реалізовувати економічні інтереси суспільства в економіці України, слід:

- врегулювати порядок обов'язкового систематичного інформування суспільства про стан та результати діяльності державних корпорацій, напрямки їх розвитку через засоби масової інформації у доступній формі;
- зобов'язати органи управління державними корпораціями щорічно звітуватися перед народом про ефективність їх діяльності.

Слід відмітити, що ці положення вже частково реалізуються. Зокрема, діє сайт Фонду державного майна України з повним обсягом інформації на громадській платформі: громадська рада, звернення громадян, консультації з громадськістю, доступ до публічної інформації, громадські слухання, моніторинг громадської думки [4]. На сайті Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України можна знайти інформацію про діяльність державних підприємств [3]. Проте ця інформація подається на вузько спеціалізованих носіях (сайтах, періодиці, програмах),

якими користуються переважно фахівці, і для громадськості є недоступною, а, часто, і незрозумілою.

Використані джерела:

1. Захаров Є. Громадський контроль і права людини. URL: <http://khpg.org/1261552395> (дата звернення: 20.11.2020).
2. Лановий В. Втеча капіталу і декапіталізація — катастрофа для України. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/12/2/613088/> (дата звернення: 20.11.2020).
3. Реформа підприємств. URL: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=f7ac4cbd-e35e-4157-8699-4733587278a9&tag=ReformaDerzhpidprimstv> (дата звернення: 20.11.2020).
4. Фонд державного майна України. Громадська платформа. URL: <http://www.spfu.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2020).

Манжула Є. В.,
НПУ імені М. П. Драгоманова,
м.Київ, Україна

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У ХХІ столітті одним з основних напрямків розвитку великого бізнесу є розбудова етичної поведінки із певними зацікавленими групами впливу, яка останнім часом охоплюється поняттям «корпоративна соціальна відповідальність» (КСВ, CorporateSocialResponsibility, CSR). За останні роки економічна наука і ділова практика довели, що для забезпечення стійкого розвитку соціальна відповідальність бізнес-організацій має не менше значення, ніж розвинута економічна інфраструктура, політична стабільність або втілення в життя проектів інноваційного розвитку [1]. Біля 80% найбільших світових компаній працюють на засадах корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), з метою досягнення цілей сталого розвитку.

Перші форми корпоративної соціальної відповідальності виникли ще в 1910 році, однак тоді вони не мали широкого застосування серед підприємств. Основоположником сучасної КСВ прийнято вважати американського економіста Говарда Боуена, який сформулював термін «корпоративна соціальна відповідальність» і окреслив основні принципи та цілі [2]. Пізніше вирішенням питань і проблем з інноваційного розвитку та впровадження корпоративної соціальної відповідальності були присвячені праці таких зарубіжних і вітчизняних науковців як Брун М., Девіс К., Карнегі Е., Котлер Ф., Фрідмен М., Гордина В., Ілляшенко С., Стародубська М. та інших. Аналіз літератури показує, що дана тема є актуальною і до кінця не вирішеною, оскільки не існує єдиного підходу до трактування сутності дефініції «корпоративна соціальна відповідальність», йдеться про системний підхід до комплексної проблеми [3].